

NARRATIVA

Pilar Simó, *En blanc i negre*.
Premi Donna. EDICIONS 62.
Barcelona, 2004.

Fotografies. Imatges en blanc i negre de tota una vida, una vida amb més negror que blancor. A les portes de la separació, la Maria obre els ulls i es replanteja una existència fins aleshores marcada per la submissió, primer per por a la ira d'un pare altiu, esquerp, aristocràtic i orgullós, i després per simple acatament de les exigències del seu entorn, que li demana que sigui una mare i esposa perfecta. Resignació. Silenci. Covardia al cap i a la fi. Però ara, en descobrir la infidelitat del seu marit, la Maria ha sentit que la veritat posava fi a enganys i que encara hi ha temps per a una segona oportunitat. L'àlbum de fotos l'ajudarà a fer balanç perquè la llibertat no torni a esmunyir-se entre els seus dits.

En blanc i negre, de Pilar Simó, és un recull en forma de capítols de les fotografies velles que la protagonista revisa amb melangia per cercar el punt exacte on tot va començar a esgarriar-se, per descobrir el pas que no va fer. El poder evocador de les imatges ens trasllada a una infància en què era impensable contradir una ordre o alçar la veu, en què les decisions eren sempre preses per altres. I de la resignació a la comoditat només hi ha un pas. Arriba la mort del dictador, l'anhelada llibertat, però tot i que la Maria ha patit en pròpia carn els abusos dictatorials contra una joventut compromesa amb la lluita

Fotografies d'una vida

ANNA TOMÀS

antifranquista, opta de nou per callar, per empassar saliva i arrossegar-ho tot fins a aquella zona somorta de la memòria en què dipositem els mals records esperant que quedin premsats sota capes d'oblit. Altre cop una fugida. La Maria s'adapta al paper que li demana la societat, el de muller d'en Manel Folch, un activista antifranquista que ha esdevingut un polític de renom.

Però la veritat és aspra i angulosa, és una dama que no sap de consol i que quan truca a la porta és per alguna cosa. Ha arribat el moment de la conciliació, d'encarar que que-

da molt per viure, perquè encara és possible trobar cruïlles en el camí recte de la soledat.

Guanyadora del premi Donna 2003, *En blanc i negre* és la primera novel·la de Pilar Simó, llicenciada en filologia hispànica i professora de llengua i literatura en un institut de Reus. Escrita amb un clar to intimista, aconsegueix exasperar al lector davant una dona que una i altra vegada renuncia a la missió de viure la pròpia vida per por. Intuir des del primer capítol que després de fer balanç la protagonista adoptarà, amb tota probabilitat, una actitud diferent resta

inicialment inquietud i curiositat per passar les pàgines de la novel·la, però un estil molt directe i unes construccions molt treballades, en què cada paraula escollida és la idònia per descriure aquell sentiment, aquella situació, converteixen l'obra de Simó en un digne i madur debut en la novel·la. A més, el fet que hi hagi un rerefons social que va des de la postguerra fins a l'actualitat, passant pels temps foscos de la dictadura, referma l'atractiu de la història. Esperançadora i rebel, *En blanc i negre* impulsa a l'acte tan necessari d'aixecar la veu.

PILAR SIMÓ HA GUANYAT AMB LA SEVA PRIMERA NOVEL·LA L'ÚLTIM PREMI DONNA

NARRATIVA

Teresa Costa-Gramunt,
Sol ponent, sol ixent.
EDITORIAL COMTE D'AURE.
Barcelona, 2004.

Escriure és tot sovint una descoberta de l'entorn i d'un mateix, un viatge cap a l'ànima de les coses i, per tant, cap a la pròpia ànima. *Sol ponent, sol ixent* és el relat d'uns itineraris, els que l'autora va seguir a Tailàndia, l'Índia, Washington i Cuba. Ara bé, els circuits del llibre són en realitat més espacials i literaris que no pas geogràfics, són camins més simbòlics i imaginatius que no pas concrets. Així, les descripcions i cròniques se superposen i s'intercalen amb contes, poemes, interrogacions i meditacions personals.

De formació humanista, Teresa Costa-Gramunt és la presidenta de l'Associació de Dones Artistes. Autora de llibres com ara *Estampes de Cuba*, *L'àngel incorruptible* i *El rostre del vent*, ara, amb *Sol ponent, sol ixent*, l'escriptora i periodista ens demostra com de diferents ens fa la cultura en què estem immersos. Viatjar no dilueix les diferències, les remarca, però dóna eines per entendre els altres quan esbrinem la manera de posar-nos al seu lloc. A.T.

ASSAIG

Josep M. Prim,
Marcats per l'escola franquista.
PAGÈS EDITORS.
Lleida, 2004.

L'historiador Borja de Riquer recordava en una entrevista d'*Escola Catalana* (publicació d'Òmnium Cultural) que "hi ha una voluntat de desmemòria respecte de l'època, no només de la Guerra Civil, sinó sobretot del franquisme. Parlo d'aquesta tendència que diu com *menys se'n parli millor*, especialment d'aquelles temàtiques considerades poc oportunes".

Marcats per l'escola franquista aplega els testimonis de 41 homes i dones de Lleida que van ser alumnes de primària i secundària durant els anys de dictadura.

Al llarg de les entrevistes a escriptors, polítics, enginyers, metges i artistes, el lector coneix de primera mà l'educació inspirada en el nacionalcatolicisme. La melangia i el record afectuós cap a determinats professors contrasta amb els rentats de cervell que es pretenien aconseguir amb les classes de Formació del Espiritu Nacional, i amb episodis més durs i pertorbadors com les carícies d'algun *hermano* professor aprofitant l'avinentsa dels pantalons curts dels alumnes. Josep Maria Prim, autor d'obres com ara *Inadaptado* i *Els 14 catalans d'or*, treu a la llum vivències que poden ferir sensibilitats, però que no per això hem de deixar caure en l'oblit, i menys en moments com els actuals. A.T.

De Tarragona al món

ISAAC FERNÁNDEZ SANVISENS

NARRATIVA

Ramon Comas i Maduell,
Vinc a l'aurora perdonat de tu.
COSSETÀNIA. Valls, 2003.

Ramon Comas i Maduell,
Rescat d'ambaixadors.
COSSETÀNIA. Valls, 2003.

El jesuïta Ramon Comas i Maduell (Tarragona, 1935-Sant Cugat del Vallès, 1978) va crear una obra polifacètica de gran interès, des de la narrativa, l'assaig i sobretot la poesia, esstroncada per una mort precoç que li va arribar als 43 anys. En vida, va publicar novel·les com ara *Pàtria ignorada* i *Les trampes de l'Enric*; reculls de contes com *Rescat d'ambaixadors*; assajos com ara *L'Estat i les esglésies per separat*, *Gomà-Vidal i Barraquer: dues visions antagoni-*

ques de l'Església de 1939 i *Roma in stato di emergenza*; i poemaris com ara *Les paraules no basten*, *Comptar les bigues i Lletra de batalla*. A més, després de la seva mort, es va publicar l'antologia *Oda nova a Tarragona i altres poemes*, a més del recull inèdit *Resistències*. Comas i Maduell es va anar conreant un nom, gràcies a la seva manera de fer literatura, que aplicava a tots els gèneres per igual i que el conduïa a ser un autor complet, amb unes característiques pròpies ben marcades, fos quina fos la forma que adquirís la seva producció.

25è ANIVERSARI DE LA MORT

Coincidint amb el 25è aniversari de la mort de Ramon Comas i Maduell, l'editorial Cossetània ha decidit editar dos volums representatius de l'obra de l'escriptor tarragoní, en coedició amb l'Ajuntament de Tarragona i sota la cura d'Emili Samper Prunera. *Vinc a l'aurora perdonat de tu* és

un recull d'una seixantena de poemes corresponents a les diferents èpoques de l'autor, presentats des d'un aparent atzar, ja que no segueixen un ordre cronològic ni estan endreçats segons la seva publicació en un o altre llibre. Al llarg dels versos de Comas i Maduell podem copsar la forta consciència de país que mostra el poeta, així com l'enèrgic sentiment de pertinença a la ciutat de Tarragona; una Tarragona i un país que no deixa d'analitzar sota un ull crític alhora que enamorat. Així, és força present el recurs a la denúncia social, moltes vegades recorrent a la referència d'episodis històrics, amb l'objectiu parabòlic de llançar una càrrega de profunditat sobre algun aspecte de la seva contemporaneïtat.

Rescat d'ambaixadors, d'altra banda, és un llibre cohesionat pel mateix Comas i Maduell, que el va estructurar en tres

parts de set contes cadascuna; vint-i-un relats més dos que fan les funcions de preludi i epíleg. L'autor es mostra agut i brillant en les pàgines de la seva narrativa, amb un sentit de l'humor subtil i cínique que resulta força atractiu. La majoria dels relats estan escrits en una primera persona vestida d'innocència; una innocència que s'intueix falsa des del principi de cada història i s'evidencia fingida a l'últim paràgraf, gràcies a uns finals potents, sorprenents i reveladors. Les tres parts de *Rescat d'ambaixadors* contenen, respectivament, relats que podríem anomenar històrics, d'altres d'ubicats en diferents països i finalment uns altres de ciència-ficció al més pur estil Ray Bradbury (a qui li dedica sis d'aquests contes); una estructura en tres actes que simbolitzen el passat, el present i el futur. En conjunt, l'escriptor tarragoní demostra ser un bon coneixedor de la història, un cosmopolita i un lector absorbent i agraït als seus autors preferits, que apareixen citats, com el mateix Bradbury, Juli Verne, Pere Calders i Carles Riba (de qui va encetar una tesi doctoral), entre molts altres.